Jason Arday had het recht om als individuele wetenschapper te worden beoordeeld

Posted on 18 augustus 2026 by John Knieriem

De fabulerende nep-professor Jason Arday is dood. Vrijdagmiddag 14 augustus werd hij dood aangetroffen in zijn woning in Battersea, eenenveertig jaar oud. De politie noemt zijn dood onverwacht en niet verdacht. Zijn familie spreekt over jaren van intimidatie, desinformatie en een druk die uiteindelijk ondraaglijk werd. Dat is een tragedie. Maar zijn dood verandert niet wat eraan voorafging.

Drie jaar geleden vierde Cambridge de benoeming van een uitzonderlijke man: zwart, autistisch, naar eigen zeggen niet sprekend tot zijn elfde en niet lezend of schrijvend tot zijn achttiende, en op zijn zevenendertigste hoogleraar aan een van de beroemdste universiteiten ter wereld. Zijn benoeming werd een verhaal over achterstand, emancipatie en diversiteit.

Precies daar begon het probleem. Niet omdat hij zwart was. Omdat zijn afkomst en levensverhaal onderdeel werden van de waarde die de instelling aan zijn

benoeming toekende.

Serieuze waarschuwingen

Arday promoveerde in 2015 aan Liverpool John Moores University. In maart 2026 achtte die universiteit plagiaat niet bewezen. Kort daarna wees een nieuwe analyse op 188 identieke of sterk overeenkomende zinnen uit een ouder proefschrift. Ook claims over miljoenen voor goede doelen en verschillende academische affiliaties bleken niet of nauwelijks te onderbouwen.

Op 5 augustus nam Arday ontslag. Negen dagen later was hij dood.

Al in 2023 waren er serieuze waarschuwingen over zijn wetenschappelijke werk. Een artikel werd teruggetrokken. Cambridge bleef hem nadrukkelijk steunen. De journalist die hierover een stuk wilde publiceren werd door de politie bezocht.

Pas toen de hoeveelheid publiek beschikbare informatie niet langer te negeren viel, nam Cambridge verantwoordelijkheid.

Na Ardays dood wordt het verhaal opnieuw omgedraaid. Niet de instellingen die signalen jarenlang onvoldoende serieus namen staan centraal, maar degenen die zijn werk controleerden.

Stephan Sanders schreef in *NRC* dat Arday plagiaat pleegde, loog en zijn ondergang uiteindelijk aan zichzelf te wijten had. Maar hij schreef ook: 'Ongetwijfeld hebben tegenstanders van Arday uit racistische motieven alles op alles gezet om de man op leugens, plagiaat en grootspraak te betrappen.'

Dat woord 'ongetwijfeld' is veelzeggend. Een motief waarvoor bewijs nodig is, wordt als vanzelfsprekend gepresenteerd.

Zwakke plek

Misschien waren sommige critici van Arday racistisch. Nathan Cofnas, die een belangrijke plagiaatanalyse publiceerde, heeft opvattingen over ras verkondigd die daarvoor alle aanleiding geven.

Maar er zit een zwakke plek in het moderne diversiteitsdenken. Het zegt mensen

niet op hun huidskleur te willen beoordelen, maar organiseert beleid juist wel langs huidskleur, geslacht, afkomst en 'gender'. De individuele mens wordt opnieuw vertegenwoordiger van een categorie. Dat is waarom DEI (Diversity, Equity and Inclusion) uiteindelijk tegen zichzelf kan gaan werken.

Discriminerend mechanisme

Een zwarte hoogleraar is dan niet alleen hoogleraar. Zijn benoeming wordt bewijs dat een instelling inclusief is. Zijn succes wordt het succes van diversiteitsbeleid. En vervolgens wordt kritiek op zijn functioneren beladen, omdat niet alleen de persoon maar ook het institutionele verhaal wordt bedreigd.

Dat mechanisme is op zichzelf al discriminerend. Een witte wetenschapper mag falen als individu. Een zwarte wetenschapper dreigt eerst symbool van vooruitgang te worden en daarna symbool van het falen ervan. Bescherming tegen controle beschermt iemand slechts tijdelijk.

Cambridge moet zichzelf onderzoeken

Vicekanselier Deborah Prentice van Cambridge heeft de affaire een 'aberration' genoemd. Tegelijk heeft Cambridge een onafhankelijk onderzoek aangekondigd naar de omstandigheden van Ardays benoeming en wil de universiteit daarna haar procedures voor hoge academische benoemingen herzien. Als alleen één man heeft gefaald, hoeft het benoemingssysteem niet te worden herzien. Als het systeem moet worden herzien, ligt de vraag voor de hand welke controle heeft ontbroken en waarom.

We weten inmiddels dat zijn ras, autisme en uitzonderlijke levensverhaal prominent onderdeel waren van de manier waarop zijn benoeming werd gevierd. We weten dat ernstige vragen vroeg op tafel lagen. We weten dat Cambridge hem lange tijd bleef verdedigen. En we weten dat de universiteit nu zelf wil weten hoe deze benoeming tot stand kwam. En wie besloot ondanks alle aanwijzingen om publiekelijk volledig alle steun te blijven uitspreken?

Controle is voorwaarde voor wetenschap

Sommige verdedigers van Arday waarschuwen nu dat deze affaire zwarte academici zal beschadigen. Die vrees is begrijpelijk. Maar juist daarom moet de les niet zijn

dat onderzoek naar Arday te ver ging.

De les is dat controle veel eerder had moeten plaatsvinden.

Diederik Stapel werd onderzocht. Hans Eysencks werk werd postuum doorgelicht. Harvard ontnam Francesca Gino in 2025 haar aanstelling nadat ernstige problemen in haar onderzoeksdata waren vastgesteld. Zij bestrijdt de beschuldigingen nog steeds. Integriteitscontrole is geen straf die witte wetenschappers wordt bespaard. Het is een voorwaarde voor wetenschap.

Een zwarte wetenschapper verdient precies dezelfde bescherming tegen racisme als ieder ander. En precies dezelfde controle als ieder ander. Niet minder.

Dat is het probleem met een ideologie die ras centraal stelt om racisme te bestrijden: uiteindelijk blijft ras centraal staan. Jason Arday had het recht om als individuele wetenschapper te worden beoordeeld. Niet als inspiratieverhaal, niet als bewijs van vooruitgang en niet als vertegenwoordiger van zwarte academici.

Wrange uitkomst

Daarmee is Arday slachtoffer van het diversiteitsdenken dat van hem een symbool maakte. Cambridge hoefde hem daarvoor niet eens vanwege zijn huidskleur te hebben benoemd. Het was genoeg dat de universiteit zijn huidskleur, autisme en levensverhaal vervolgens gebruikte om zijn benoeming betekenis te geven. Vanaf dat moment vertegenwoordigde hij meer dan zichzelf.

Dat is de wrange uitkomst van woke diversiteitsbeleid: als iemand wordt verheven vanwege wat hij vertegenwoordigt dan is de val daarna is des te harder.

Wynia's Week *brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week,* ***156 keer per jaar****, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. Doet u (weer) mee? Hartelijk dank!*